

Sorana Popa

DREPT COMERCIAL

Obligații. Contracte. Titluri de valoare. Insolvența

Sorana Popa

DREPT COMERCIAL

Obligații. Contracte. Titluri de valoare. Insolvența

Universul Juridic

București

-2014-

Editat de S.C. Universul Juridic S.R.L.

Copyright © 2014, S.C. Universul Juridic S.R.L.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al

S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOȚIT DE SEMNĂTURA
ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

POPA, SORANA

Drept comercial : obligații, contracte, titluri de valoare, insolvența / Sorana

Popa. - București : Universul Juridic, 2014

ISBN 978-606-673-452-3

343

REDAȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15**
DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

Capitolul I

FORMAREA ȘI EXECUTAREA OBLIGAȚIILOR ÎN RAPORTURILE DINTRE PROFESIONIȘTI-COMERCIANȚI¹

1.1. Aspecte introductive. Concepția monistă a Codului civil actual

În concepția Codului comercial român adoptat în anul 1887, activitatea comercială, ca ansamblu de operațiuni economice și de raporturi juridice, se baza pe săvârșirea de acte și fapte juridice pe care legiuitorul le definise ca fiind fapte de comerț. Săvârșirea acestor fapte de comerț determina apariția unor obligații în sarcina părților, obligații care erau de natură comercială. Așadar, se adoptase sistemul obiectiv de reglementare a raporturilor juridice comerciale, în sensul aplicării legii comerciale tuturor raporturilor izvorâte din săvârșirea faptelor de comerț, indiferent de persoana care îndeplinea aceste fapte. Dispozițiile Codului comercial, lege specială, se completau cu prevederile cuprinse în legea generală, și anume Codul civil de la 1864.²

Așa cum arătam într-o lucrare anterioară³, odată cu adoptarea și intrarea în vigoare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil⁴ s-a realizat unificarea regulilor de bază din dreptul privat, inclusiv în ceea ce privește renunțarea la diviziunea tradițională în raporturi juridice civile și raporturi juridice comerciale⁵. Reglementând atât raporturile patrimoniale, cât și pe

¹ În legătură cu noțiunea de „profesionist”, se observă inclusiv faptul că, în Codul civil actual, legiuitorul folosește criteriul formal al obligației de înmatriculare în registrul comerțului, în detrimentul criteriului tradițional, obiectiv, de calificare a comercianților, deși nu toate aceste persoane desfășoară activități de comerț, ci activități pur civile (spre exemplu, grupurile de interes economic ori societățile cooperative care au ca obiect activități civile). Mai mult, comerciantul însuși poate desfășura, datorită includerii sale în sfera profesioniștilor, și activități de producție ori de prestări servicii, astfel încât folosirea acestui criteriu formal, procedural, pentru determinarea comercialității a generat în doctrina juridică română folosirea sintagmei „profesioniști-comercianți”, care desemnează o categorie specială de profesioniști, în contextul în care activitățile de producție, comerț sau de prestări servicii pot fi exercitate atât de către comercianți, cât și de către alți profesioniști, respectiv de persoanele care exploatează o întreprindere. Vom folosi și noi, în cele ce urmează, aceeași expresie în vederea delimitării acestei categorii profesionale și a regulilor special aplicabile activităților profesionale desfășurate de către comercianți. A se vedea, în acest sens, Smaranda Angheni, *Drept comercial Profesioniștii – comercianți*, Editura C.H. Beck, București, 2013, p. 4.

² Art. 1 C. com. prevedea: „În comerț se aplică legea de față. Unde ea nu dispune se aplică Codul civil.”

³ S. Popa, *Drept comercial Introducere. Persoana fizică. Persoana juridică*, Editura Universul Juridic, București, 2014, p. 5.

⁴ Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, publicată în M. Of., Partea I, nr. 511 din 24 iulie 2009, a fost modificată prin Legea nr. 71/2011 pentru punerea sa în aplicare (M. Of., Partea I, nr. 409 din 10 iunie 2011), ulterior rectificată în M. Of., Partea I, nr. 427 din 17 iunie 2011 și în M. Of., Partea I, nr. 489 din 8 iulie 2011 și republicată în M. Of., Partea I, nr. 505 din 15 iulie 2011. Codul civil actual a intrat în vigoare la 1 octombrie 2011, abrogând astfel Codul civil de la 1864, Codul comercial și alte acte normative.

⁵ Unificarea dreptului privat s-a realizat inclusiv prin abrogarea unor legi speciale referitoare la alte materii, cum sunt raporturile juridice de drept al familiei (reglementate anterior prin Legea nr. 4/1953 – Codul familiei), precum și cele referitoare la prescripția extinctivă (pentru care sediul materiei îl reprezenta Decretul nr. 167/1958), de drept internațional privat (reglementate de Legea nr. 105/1992) etc. Această viziune normativă a determinat în literatura de specialitate calificarea Codului civil ca fiind un veritabil „cod al dreptului privat”, care „manifestă o tendință „integraționistă” a cât mai multor domenii de „drept substanțial” (...)”, dar care se delimitează clar de „dreptul procedural” aferent. A se vedea în acest sens, M. Duțu, *Noul Cod civil – o etapă*

cele nepatrimoniale dintre persoanele fizice și/sau juridice, Codul civil actual „constituie dreptul comun pentru toate domeniile la care se referă litera sau spiritul dispozițiilor sale” [art. 2 alin. (2) C. civ.]. S-a încercat, astfel, prin abrogarea Codului comercial¹ și adoptarea concepției moniste asupra dreptului privat, o restructurare a materiei obligațiilor, dar și reformularea unor concepte și principii referitoare la activitatea persoanelor care exercită activități comerciale. În ceea ce privește reglementarea regimului general al obligațiilor, așa cum se arată în Expunerea de motive cu privire la proiectul Legii nr. 287/2009², a fost avută în vedere inclusiv necesitatea asigurării unei protecții corespunzătoare a subiecților de drept aflate pe poziții de inferioritate economică. Din această perspectivă au fost redactate dispozițiile referitoare la formarea contractelor, integrarea clauzelor standard în contract, reducerea clauzei penale, repararea prejudiciului nepatrimonial etc. Ca o consecință a abandonării dualismului Cod civil - Cod comercial, așa cum se mai arată în Expunerea de motive, s-a impus, în mod logic, includerea în Codul civil a cât mai multor contracte, inclusiv a celor considerate ca fiind apanajul exclusiv al comercianților. Astfel, se regăsesc în reglementarea în discuție contractul de comision, de consignatie, de expediție, de transport, de agenție, de intermediere, antrepriză, contractul de report, de furnizare, contractul de depozit hotelier, precum și unele contracte bancare. Toate aceste reglementări au fost preconizate de către autorii Codului civil a avea un impact pozitiv asupra mediului de afaceri.

Noua reglementare propune, așadar, o abordare unitară a raporturilor obligaționale. Deoarece se renunță la diviziunea tradițională în raporturi civile și raporturi comerciale, diferențieri de regim juridic sunt reglementate în funcție de calitatea de *profesionist*³, respectiv non-profesionist a celor implicați în raportul juridic obligațional.

În contextul existenței unor neclarități la nivelul Codului civil actual, dificultatea delimitării noțiunilor alimentează discuțiile din doctrina de specialitate referitoare la raporturile dintre dreptul civil și dreptul comercial, așa cum sunt reglementate unele instituții în acest act normativ. O parte a doctrinei consideră încă dreptul comercial ca „ramură de drept privat, parte integrantă a sistemului de drept românesc”⁴, în timp ce alți autori⁵ sunt de părere că „perspectiva monistă în materie nu este decât rezultatul unui proces

importantă în dezvoltarea dreptului privat român, în volumul Noul Cod civil. Studii și comentarii. Volumul I. Cartea I și Cartea a II-a (art. 1-534), Academia Română, Institutul de Cercetări Juridice, Departamentul de drept privat „Traian Ionașcu”, Coordonator: prof. univ. dr. M. Uliescu, Editura Universul Juridic, București, 2012, p. 8-50.

¹ Abrogarea Codului comercial s-a realizat, în temeiul art. 230 lit. c) al Legii nr. 71/2011, la 1 octombrie 2011, odată cu intrarea în vigoare a noului Cod civil.

² Pe site : www.just.ro

³ Termenul de „profesionist” este preluat din dreptul consumatorului, unde se opune termenului de „consumator”, și are în vedere „orice persoană fizică sau juridică care, în contractele de vânzare sau în contractele de prestări servicii, acționează în cadrul activității sale profesionale private sau publice”. A se vedea, G. Cornu, *Vocabulaire juridique*, PUF, Paris, 2008, citat și în Marilena Uliescu, *Despre legea civilă*, în volumul *Noul Cod civil. Studii și comentarii, Volumul I, Cartea I și Cartea a II-a (art. 1-534)*, Coordonator: Prof. univ. dr. Marilena Uliescu, Editura Universul Juridic, București, 2012, p. 64.

⁴ S. Angheni, *Drept comercial – între dualism și monism*, în volumul *Noul Cod civil. Comentarii*, ediția a III-a, Editura Universul Juridic, București, 2011, p. 56; St.D. Cârpenaru, *Dreptul comercial în condițiile noului Cod civil*, în *Curierul judiciar* nr. 10/2010, p. 543-546; Gh. Piperea, *Dreptul civil comercial – specie a dreptului civil*, în *Curierul judiciar* nr. 7-8/2011, p. 363-367.

⁵ M. Duțu, *op. cit.*, p. 46. În legătură cu unitatea dreptului privat, a se vedea și Gh. Buta, *Noul Cod civil și unitatea dreptului privat* în volumul *Noul Cod civil. Comentarii*, ediția a III-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2011, p. 65.

îndelungat de „comercializare” a dreptului civil, până la a ajunge la „topirea” sa în câmpul atotcuprinzător al dreptului privat; dreptul comercial, astfel, din dreptul unei clase determinate (comercianții), devine dreptul tuturor și principiile sale nu mai sunt expresia unui drept particular, ci principii de drept comun”. În adevăr, Codul civil actual a preluat și sistematizat o serie de principii și instituții din dreptul comercial spre a fi aplicabile profesioniștilor-comercianți, altor categorii de profesioniști și chiar neprofesioniștilor, extinzând aplicarea acestora tuturor raporturilor de drept privat. Astfel, spre exemplu, prezumția de solidaritate reglementată de art. 1446 C. civ. se aplică obligațiilor contractate de către profesioniști – fără nicio distincție – dacă prin lege nu se prevede altfel; interdicția acordării termenului de grație și întârzierea de drept în executarea obligației sunt reglementate în privința profesioniștilor cu privire la obligațiile care au ca obiect o sumă de bani; curgerea de drept a dobânzilor a fost extinsă la toate raporturile de drept privat în temeiul art. 1535 C. civ.; mai mult, este preluată instituția anatocismului din dreptul comercial, astfel încât, în temeiul art. 1489 alin. (2) C. civ., capitalizarea dobânzilor este permisă dacă este prevăzută expres de lege sau de contractul încheiat între părți, dar poate fi cerută și direct în fața instanței, caz în care dobânda astfel calculată se va datora de la data cererii de chemare în judecată; determinarea prețului în raporturile dintre profesioniști, indiferent de categoria din care fac parte, în condițiile art. 1233 C. civ., prin referire la prețul practicat în mod obișnuit (prețul curent din dreptul comercial) sau la prețul rezonabil; determinarea locului executării obligațiilor în cazul în care acesta nu este prevăzut în contract se face în funcție de criteriile stabilite inițial în Codul comercial și aplicabile în acest moment pentru toate raporturile de drept privat nu numai celor la care participă profesioniștii – art. 1494 C. civ.; încheierea contractelor la distanță, prin adoptarea teoriei recepțiunii (art. 1200 C. civ.), folosită în practica dreptului comercial, deși Codul comercial adoptase teoria informațiunii ș.a. Acestor reglementări li se adaugă instituții de drept comercial care nu și-au găsit un sediu al materiei în Codul civil, dar care beneficiază de prevederi legale proprii, cum sunt societățile cooperative, societățile de asigurări, societățile europene, grupurile de interes economic, regiile autonome, diverse categorii de contracte speciale (leasing, franciză, factoring etc.), titlurile de valoare, procedura insolvenței - instituții esențiale ale dreptului comercial care nu au fost încorporate în Codul civil actual.

În prezent, suntem de părere că, deși raporturile juridice la care participă profesioniștii-comercianți sunt raporturi juridice de drept privat și, în continuare, au ca drept comun dreptul civil, totuși, se deosebesc față de raporturile juridice civile printr-o serie de particularități.

Obligațiile au ca izvor actul juridic (bilateral sau unilateral) și faptul juridic licit ori ilicit. Însă, cel mai important izvor al obligațiilor existente în raporturile juridice dintre profesioniștii-comercianți sau la care participă aceste categorii de persoane îl reprezintă actul juridic bilateral, respectiv contractul. Acest lucru este pe deplin explicabil datorită specificului relațiilor comerciale. Contractele încheiate de către profesioniștii-comercianți, denumite în doctrina de specialitate¹ „contracte profesionale”, se caracterizează printr-o serie de particularități, între care continuitatea și caracterul profesional al modului în care se negociază, se încheie și se execută acest tip de convenții reprezintă elemente distinctive față de regimul juridic general.

¹ Gh. Piperea, *Introducere în Dreptul contractelor profesionale*, Editura C.H. Beck, București, 2011.

1.2. Reguli generale vizând formarea și executarea obligațiilor în cadrul raporturilor juridice la care participă profesioniștii-comercianți

1. Izvoarele obligațiilor

În temeiul prevederilor art. 1165 C. civ., obligațiile izvorăsc din contract, act unilateral, gestiunea de afaceri, îmbogățirea fără justă cauză, plata nedatorată, fapta ilicită, precum și din orice alt act sau fapt de care legea leagă nașterea unei obligații.

a) Contractul – izvor de obligații comerciale

Contractul a fost definit în art. 1166 C. civ. ca fiind „acordul de voințe dintre două sau mai multe persoane cu intenția de a constitui, modifica sau stinge un raport juridic.”

Așadar, contractul este un act juridic bilateral, prin care iau naștere, se modifică sau se sting raporturile juridice dintre părți.

Ca și în dreptul comun (civil), în dreptul comercial, contractele se încheie potrivit principiului libertății contractuale.¹ Libertatea de a contracta reprezintă una dintre libertățile esențiale ale omului și constă în posibilitatea oferită persoanelor de a încheia contracte conform interesului lor și de a determina, în conținutul acestora, atât partea cu care vor contracta, cât și clauzele contractului.

Fiind un principiu general de drept privat, vor fi pe deplin aplicabile și în raporturile la care participă profesioniștii-comercianți prevederile art. 1169 C. civ., conform cărora „părțile sunt libere să încheie orice contracte și să determine conținutul acestora, în limitele impuse de lege, de ordinea publică și de bunele moravuri”. Sancțiunea în cazul nerespectării acestor dispoziții, precum și în situația încălcării normelor de ordine publică ori a dispozițiilor imperative ale legii constă în nulitatea absolută a contractului.

Libertatea contractuală se manifestă și prin posibilitatea de a alege forma de exprimare a voinței părților (principiul consensualismului). În dreptul comercial, contractele se încheie deseori verbal, forma scrisă fiind mai dificil de realizat datorită multitudinii de operațiuni comerciale care se realizează. Alături, contractele în formă scrisă se încheie ulterior desfășurării operațiunii. S-a decis astfel în practica judiciară faptul că, *din momentul primirii mărfii, contractul se consideră încheiat chiar dacă contractul nu s-a încheiat în scris, iar cumpărătorul va răspunde în caz de neplată a prețului.*²

Așa cum s-a arătat³, libertatea de a contracta determină și libertatea părților de a apela la instanțele de arbitraj pentru soluționarea conflictelor dintre ele. Recurgerea la soluționarea litigiilor în fața instanțelor de arbitraj poate avea loc fie în temeiul unei clauze compromisorii incluse în contract odată cu încheierea acestuia, fie ulterior ivirii litigiilor, prin încheierea unei noi convenții, denumită compromis de arbitraj. Prin urmare, așa cum s-a decis⁴, în speță *competența generală a instanțelor judecătorești este exclusă prin acordul de voință al părților, exprimat în momentul încheierii contractului, în sensul de a investi organul arbitral astfel desemnat, și anume Comisia de arbitraj de pe lângă Camera*

¹ A se vedea, I. Albu, *Libertatea contractuală* în Dreptul nr. 3/1993, p. 29-37; V. Pătulea, *Principiul libertății de a contracta și limitele sale*, în Dreptul nr. 10/1997.

² C.S.J., S. com., Decizia nr. 4340/1998, publicată în Revista de drept comercial nr. 6/2000, p. 168. Forma scrisă este cerută pentru anumite acte juridice, cum sunt, spre exemplu, cambia, biletul de ordin și ceul (forma scrisă este cerută *ad validitatem*), ori contractul de societate comercială, contractul de garanție reală mobilă (forma scrisă este cerută *ad probationem*).

³ St.D. Cârpenaru, *Drept comercial român*, Editura Universul Juridic, București, 2007, p. 406.

⁴ T.B., S. com., Decizia nr. 443 din 30 iunie 1994, în D. Lupașcu, *Curtea de Apel București. Culegere de decizii*, 1999, p. 85.

de Comerț și Industrie a României, cu soluționarea eventualelor litigii ocazionate de interpretarea și executarea contractului de închiriere.

Corelativ existenței principiului libertății contractuale, se manifestă principiul forței obligatorii a contractelor (*pacta sunt servanda*). Potrivit Codului civil, contractul valabil încheiat are putere de lege între părțile contractante [art. 1270 alin. (1) C. civ.]. Astfel, s-a reținut în jurisprudență faptul că *abuzul de drept contractual, constând în neexecutarea contractului, generează răspunderea contractuală și nu răspunderea delictuală*.¹

Evoluția relațiilor economico-sociale de-a lungul timpului a determinat modificarea conținutului principiului libertății contractuale, uneori în sensul limitării autonomiei de voință.

Astfel, în acest sens, sunt tot mai frecvente contractele de adeziune, ale căror clauze nu fac obiectul negocierii dintre părți. Aceste contracte conțin clauze standard, prestabilite, fiind propuse celeilalte părți, aceasta din urmă putând opta doar pentru a semna sau nu un astfel de contract. Contractele de adeziune se încheie în domenii importante ale economiei, acolo unde, de regulă, există un monopol (spre exemplu: furnizarea și distribuția gazelor naturale, a energiei electrice și termice, a apei, precum și în domeniul transporturilor, al asigurărilor, al telefoniei etc.).

De asemenea, în cazul intervenției statului în economie, libertatea contractuală a fost limitată până la eliminare în perioada economiei planificate, atunci când, în sistem centralizat, erau stabiliți partenerii contractuali, obiectul contractului, precum și prețurile mărfurilor și serviciilor.

În prezent, libertatea comerțului și autonomia de voință mai pot fi îngădite printr-o politică intervenționistă în cazul în care, spre exemplu, statul determină conținutul noțiunii de „ordine publică” sau intervine prin măsuri specifice, mai ales de natură economică (politica monetară și de prețuri, intervenția în domenii de activitate ce constituie monopol de stat etc.) ori socială (conținutul contractelor de muncă, spre exemplu).

Noțiunii de ordine publică din dreptul intern îi corespunde din ce în ce mai mult noțiunea de „ordine publică europeană” pe măsură ce se conturează și se asimilează în dreptul intern normele juridice europene.

O altă limitare a principiului libertății contractuale o reprezintă încheierea sau prelungirea unor contracte în temeiul legii (de exemplu, contractul de închiriere a unor imobile) sau configurarea unor contracte cu clauze impuse de lege.

Astfel, în momentul de față, conform Legii nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între comercianți și consumatori², orice contract încheiat între comercianți și consumatori pentru vânzarea de bunuri sau prestarea de servicii va cuprinde clauze contractuale clare, fără echivoc, pentru înțelegerea cărora nu sunt necesare cunoștințe de specialitate [art. 1 alin. (1) din lege]. Așadar, este interzis comercianților stipularea de clauze abuzive în contractele încheiate cu consumatorii. O asemenea prevedere legală are, suntem de părere, caracterul unei limitări a libertății contractuale, instituită însă în scopul protejării părții mai slabe din contract, care este, de regulă, consumatorul.

O clauză contractuală va fi considerată abuzivă dacă nu a fost negociată direct cu consumatorii sau dacă, prin ea însăși ori împreună cu alte prevederi din contract, aceasta

¹ T.B., S. com., Sentința nr. 3233 din 18 septembrie 1997, în D. Lupașcu, *op. cit.*, 1999, p. 622.

² Republicată în M. Of., Partea I, nr. 305 din 18 aprilie 2008.

creează, în detrimentul consumatorului și contrar cerințelor buneii-credințe, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților (art. 4 din lege). De asemenea, în lista ce face parte din Anexa legii, sunt exemplificate o serie de clauze ce pot fi considerate abuzive.

Natura abuzivă a unei clauze contractuale se apreciază, potrivit legii, în funcție de:

1) natura produselor sau a serviciilor care fac obiectul contractului la momentul încheierii acestuia;

2) toți factorii care au determinat încheierea contractului;

3) alte clauze ale contractului sau ale altor contracte de care acesta depinde.

Clauzele abuzive cuprinse în contract și constatate fie personal, fie prin intermediul organelor abilitate de lege nu vor produce efecte asupra consumatorului, iar contractul se va derula în continuare, cu acordul consumatorului, numai dacă, după eliminarea acestora, contractul mai poate continua (art. 6 din Legea nr. 193/2000).

Legea nr. 193/2000 transpune prevederile Directivei Consiliului 93/13/CEE din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii.¹

Inserarea în contracte a unor clauze abuzive constituie contravenție și se sancționează cu amendă, la constatarea organelor de control ale Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor.

În măsura în care contractul nu-și mai poate produce efectele după înlăturarea clauzelor abuzive, consumatorul este îndreptățit să ceară rezilierea contractului și, eventual, daune-interese (art. 7 din lege).

2. Încheierea contractelor în raporturile la care participă profesioniștii-comercianți

Activitatea comercială prezintă aspecte particulare și în ceea ce privește modul de realizare a acordului de voință între persoanele implicate în producția și în schimbul de mărfuri și servicii. Astfel, spre deosebire de dreptul civil, unde acordul de voință se realizează între persoane ce se întâlnesc, în dreptul comercial, de foarte multe ori, părțile nu sunt prezente la încheierea contractelor. Acest lucru se datorează rapidității cu care se desfășoară activitatea comercială, precum și multitudinii de acte comerciale pe care profesioniștii-comercianți le încheie.

În această situație, problema care trebuie rezolvată cu privire la contractele încheiate în asemenea condiții este cea a determinării momentului în care s-a format acordul de voință al părților cu privire la o anumită operațiune.

Încheierea contractelor are loc, așa cum s-a arătat în doctrină², prin realizarea acordului de voință ca urmare a concordanței între oferta de a contracta și acceptarea acestei oferte.

Oferta de a contracta reprezintă, așadar, o manifestare de voință în sensul efectuării de către o persoană a unei propuneri („polcitațiune”) de a încheia o anumită operațiune determinată, adresată altei persoane. Propunerea adresată unor persoane nedeterminate, cu toate că este precisă, nu valorează ofertă, ci numai solicitare de ofertă ori intenție de negociere, cu excepția cazului în care rezultă contrariul din prevederi legale speciale, din uzanțele stabilite între părți ori din alte împrejurări (art. 1189 C. civ.).

¹ Publicată în J.O.C.E. (Jurnalul Oficial al Uniunii Europene) nr. L95 din 21 aprilie 1993.

² I.L. Georgescu, *Drept comercial român. Teoria generală a obligațiilor comerciale. Probele. Contractul de vânzare-cumpărare comercială*, Editura Lumina Lex, București, 1994, p. 23 și urm.

Așa cum se opinează în literatura juridică¹, în reglementarea actuală, oferta de a contracta este un act juridic unilateral, care, pentru a produce efecte juridice trebuie să ajungă la destinatar. Dacă nu a ajuns la destinatar, oferta poate fi revocată. Odată ce destinatarul a luat cunoștință de conținutul ofertei, aceasta nu mai poate fi revocată de către ofertant, iar dacă este vorba despre o ofertă făcută cu termen de acceptare, revocarea acesteia înainte de expirarea termenului dă dreptul la daune-interese în favoarea acceptantului. În schimb, dacă oferta este fără termen, ofertantul are obligația de a aștepta un timp util pentru a primi un răspuns, calculat în funcție de timpul necesar ajungerii ofertei la destinatar, deliberării cu privire la conținutul acesteia, precum și în funcție de timpul necesar ajungerii acceptării la ofertant. Oferta nu mai produce efecte, în sensul că devine caducă, în situația în care ofertantul moare sau devine incapabil după ce a făcut oferta.

Acceptarea ofertei este manifestarea de voință provenită de la destinatarul ofertei în sensul acceptării condițiilor acesteia. Tăcerea sau inacțiunea destinatarului ofertei valorează acceptare doar dacă acest lucru rezultă dintr-o lege specială, din acordul părților, din practicile stabilite între acestea, din uzanțe sau din alte împrejurări [art. 1196 alin. (2) C. civ.].

Atât oferta, cât și acceptarea acesteia sunt o modalitate de exteriorizare a voinței interne și trebuie efectuate cu intenția de a produce efecte juridice. Doctrina consideră în acest sens,² că externalizarea voinței nu poate fi considerată ofertă valabilă din punct de vedere juridic atunci când este făcută *jocandi causa*, în scop publicitar sau de marketing. Acceptarea ofertei trebuie să se limiteze la condițiile din ofertă, în mod neîndoielnic. În caz contrar, oferta se consideră respinsă, iar manifestarea de voință provenită de la destinatarul inițial al ofertei va putea fi considerată drept o contraofertă sau o nouă propunere de a contracta.

Atât oferta, cât și acceptarea trebuie emise în forma cerută de lege pentru valabilitatea contractului ce urmează a se încheia (art. 1187 C. civ.). În schimb, în lipsa unei astfel de cerințe legale, este unanim acceptat că atât oferta, cât și acceptarea acesteia trebuie materializate într-o formă aleasă de către părți. Așadar, acceptarea ofertei nu poate fi dedusă din simpla tăcere a destinatarului.³ Totuși, în temeiul art. 1196 alin. (2) C. civ., tăcerea sau inacțiunea destinatarului valorează acceptare atunci când aceasta rezultă din lege, din acordul părților, din practicile statornicite între acestea, din uzanțe sau din alte împrejurări. În acest sens, ne putem referi, spre exemplu, la dispozițiile art. 1810 alin. (1) C. civ., care reglementează tacita relocațiune, potrivit căroră: „Dacă, după împlinirea termenului, locatarul continuă să dețină bunul și să își îndeplinească obligațiile fără vreo împotrivire din partea locatorului, se consideră încheiată o nouă locațiune, în condițiile celei vechi, inclusiv în privința garanțiilor”.

Deoarece atât oferta de a contracta, cât și acceptarea ofertei fac parte din categoria actelor juridice unilaterale, acestea produc efecte juridice proprii, independent de încheierea sau nu a contractului. Problema care se pune este aceea de a ști în ce perioadă de timp aceste acte juridice își produc efectele și când pot fi revocate.

¹ I. Adam, *Drept civil. Obligațiile. Contractul în reglementarea NCC*, Editura C.H. Beck, București, 2011, p. 97, nota de subsol nr. 3.

² *Idem*. De asemenea, St.D. Cârpenaru, *op. cit.*, 2007, p. 409. Autorii indicați consideră că oferta trebuie să fie un act neîndoielnic, materializat într-o scrisoare sau un fax ori o telegramă, sau un act tacit, constând spre exemplu în expunerea mărfii într-o vitrină.

³ A se vedea în acest sens, I.L. Georgescu, *op. cit.*, 1994, p. 29; I.N. Fișescu, *Curs de drept comercial*, București, 1929; D.D. Gerota, *Teoria generală a obligațiilor comerciale în raport cu tehnica obligațiilor civile*, București, Imprimeria Națională, 1932, p. 73 și urm.